

දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ග දිගුව ව්‍යාපෘතිය -4 කොටස - 2021

දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ග දිගුව ව්‍යාපෘතියේ - 4 කොටස 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු, අරමුදල් යෙදවීම හා ව්‍යාපෘති කාලය

ව්‍යාපෘතියේ ණය ගිවිසුම් අනුව, එවකට උසස් අධ්‍යාපන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය වර්තමානයේ ප්‍රවාහන හා මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවීමේ නියෝජිතායතනය වන අතර, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ, දැනටමත් ක්‍රියාත්මක වන දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය (කොළඹ සිට මාතර) මාතර සිට හම්බන්තොට දක්වා දීර්ඝ කිරීමෙන් වාණිජ නගරය (කොළඹ) සහ අලුතින් ඉදිකරන ලද වරාය (හම්බන්තොට) සහ ජාත්‍යන්තර ගුවන්තොටුපල (මත්තල) අතර සම්බන්ධතාවයක් ඇති කිරීමයි. ව්‍යාපෘතියේ අදියර 04 යටතේ අන්දරවැව හරහා මත්තල සිට හම්බන්තොට දක්වා කිලෝමීටර් 25 ක දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය දීර්ඝ කිරීමේ ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය රු. මිලියන 55,965 ක් වූ අතර ඉන් සිවිල් කොන්ත්‍රාත් වැඩ සහ උපදේශන සේවා සඳහා රු. මිලියන 55,615 කට සමාන එ.ජ.ඩො. මිලියන 435 ක් සැපයීමට වන අපනයන ආනයන බැංකුව එකඟ වී තිබුණි. රු. මිලියන 350 ක් වන ඉතිරි මුදල ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් මූල්‍යයනය කිරීමට අපේක්ෂිතය. ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් වැඩ 2016 ජනවාරි 19 දින ආරම්භ කරන ලද අතර 2019 ජනවාරි 19 දින වන විට නිමකිරීමට සැලසුම් කර තිබුණු අතර පසුව 2019 ජූලි 09 දක්වා දීර්ඝ කර තිබුණි.

1.3 තත්වගණනය කළ මතය

මාගේ වාර්තාවේ 2.1 වගුවේ දක්වා ඇති කරුණු වලින් වන බලපෑම හැර, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මුදල් ප්‍රවාහ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන් විසින් දරනු ලබයි.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම

සමස්ථයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හෝ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් අනාවරණය කරගන්නා බවට තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනිව හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි බවට අපේක්ෂා කෙරේ.

මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ දුස්සන්ධානය, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීම, වේතනාන්විත මහභැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ භැරීමෙන් වංචාවක් ඇතිවීමට හේතුවන බැවිනි.
- ව්‍යාපෘතියේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවූවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැරදිගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම්

2.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

අංකය	ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු	වටිනාකම රු. මිලියන	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
(අ)	2021 ජනවාරි 01 දින සිට 2021 අප්‍රේල් 30 දින දක්වා කාලය සඳහා ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයේ කාර්ය මණ්ඩලයට වැටුප් ගෙවීම සඳහා දරන ලද වියදම 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශන යටතේ ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.	1.1	2020-12-31 දින වන විට ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය වසා දැමීමට තීරණය කර ඇති අතර ඒ අනුව අත්‍යවශ්‍ය ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලයට වැටුප් ගෙවීමට මාර්ග සංවර්ධන	අධිවේගී මාර්ගයේ සම්පූර්ණ පිරිවැය ව්‍යාපෘති යටතේ ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

		අධිකාරියේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් වෙත උපදෙස් නිකුත් කර ඇත.		
(ආ)	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 08 ට පටහැනිව, ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ වන්දි සඳහා ගෙවීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාද පොලී 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.	5.26	ව්‍යාපෘතියේ ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ගෙවීම් ජ්‍යෙෂ්ඨ ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ කාර්යාලය විසින් සිදු කරන ලද අතර ජ්‍යෙෂ්ඨ ව්‍යාපෘති අධ්‍යක්ෂ කාර්යාලය වසා දැමීමෙන් පසුව ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීම් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියේ ඉඩම් අංශය වෙත පවරා ඇත. එබැවින්, මෙම ඡේදයේ සඳහන් වගකීම් ව්‍යාපෘතියේ අවසන් ගිණුම්වල සටහන් කර නොමැත.	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 08 අනුව ප්‍රතිපාදන සිදුකළ යුතුය.
(ඇ)	ව්‍යාපෘතිය වක්‍ර ක්‍රමය යටතේ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය සකස් කර තිබුණද, ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 02 ප්‍රකාරව උපවිත වියදම් සහ කෙරිගෙන යන වැඩවල වැඩිවීම පිළිවෙලින් රු. මිලියන 36.56 ක් සහ රු. මිලියන 41.72 ක් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ නිවැරදිව ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	78.28	එකඟ වෙමි.	ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අංක 02 ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ යුතුය.
(ඈ)	මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අනුව රු. මිලියන 72.82 ක වත්කම් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියට (RDA) පවරා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පැවරූ වත්කම්වල පිරිවැය විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛණයට ඇතුළත් කර නොතිබුණි. එබැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පැවරූ රු. මිලියන 72.82 ක වත්කම් සත්‍යාපනය කළ නොහැකි විය.	72.82	එම වත්කම් දැනටමත් මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත පවරා ඇත.	වත්කම් පැවරීමට අදාළ උපලේඛණ විගණනයට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ඉ)	විගණනයට ඉදිරිපත් කරන ලද උපලේඛණයට අනුව, ගෘහ භාණ්ඩ සහ පරිගණක උපකරණ වැනි වත්කම් වලින් කොටසක් මධ්‍යම අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතිය - III කොටස සහ රුවන්පුර අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘතියට පවරා තිබුණි. එහෙත් එම වත්කම්වල වටිනාකම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙන වෙනම දක්වා නොතිබුණි.	-	එකඟ වෙමි.	ශේෂයන් සත්‍යාපනය කිරීම සඳහා මාරු කරන ලද වත්කම්වල වටිනාකම උපලේඛණවලට ඇතුළත් කළ යුතුය.

3. භෞතික කාර්ය සාධනය

3.1 ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ප්‍රගතිය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
<p>2014 වර්ෂයේදී ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කර එම ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීම සඳහා නිලධාරීන්ට රු. මිලියන 4.61 ක දිරි දීමනා ගෙවා තිබුණද, 2021 දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අවසන් කර නොතිබුණි. ඒ අනුව ඉඩම් කට්ටි 174 ක් සඳහා ප්‍රමාද පොලී තවමත් ගෙවීමට ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. තවද, ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතේ 44 උප වගන්තිය යටතේ ඉඩම් කට්ටි 12,894 කින් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට ඉඩම් කට්ටි 1,010 ක් පමණක් ලියාපදිංචි කර තිබුණි.</p>	<p>ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ කටයුතු දැන් ඉඩම් අංශය - මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් මෙහෙයවනු ලබන අතර ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ පනතේ 44 උප වගන්තියට අනුකූල වීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන ඇත.</p>	<p>ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

3.2 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

අංකය	විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශය
(අ)	<p>උපයෝජනය නොකල ණය මුදල මත මහා භාණ්ඩාගාරය විසින් 2016 මාර්තු සිට 2021 මාර්තු දක්වා කාලය සඳහා ණය ගිවිසුමේ 2.3 සහ 2.8 වගන්තිවල දක්වා ඇති පරිදි බැඳීම් ගාස්තුවක් (Commitment fee) ලෙස රු. මිලියන 430.96 ක් ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වෙමි.</p>	<p>සියලුම වගකීම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් කළ යුතු අතර ඉදිරි කොන්ත්‍රාත් වලදී බැඳීම් ගාස්තුව අවම කරගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
(ආ)	<p>අදාළ කොන්ත්‍රාත්කරුගේ වියදමින් කාර්ය සාධන ඇපකරය ලබා ගැනීම සඳහා වන කොන්ත්‍රාත්තුවේ පොදු කොන්දේසියේ 4.2 උප වගන්තිය යටතේ ඇති විධිවිධානවලට පටහැනිව කාර්ය සාධන ඇපකරයේ පිරිවැය කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි ප්‍රමාණ පත්‍රවල වෙනම ගෙවීම් අයිතමයක් යොදා තිබුණි. ඒ අනුව කාර්ය සාධන ඇපකරවල පිරිවැය ප්‍රතිපූරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණ පත්‍ර අගය රු. මිලියන 12.6 කින් ඉක්මවා රු. මිලියන 201.27 ක මුදලක් 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට කොන්ත්‍රාත්කරු වෙත අතිරේකව ගෙවා තිබුණි.</p>	<p>එකඟ වෙමි. ඉදිරි කොන්ත්‍රාත් සඳහා ගෙවීම් සිදුකිරීමේදී හෝ ප්‍රතිපූරණය කිරීමේදී කාර්ය සාධන ඇපකර සඳහා වෙනම ගෙවීම් අයිතමයක් ඇතුළත් නොකිරීමෙන් එය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.</p>	<p>ලංසු ලේඛන නිකුත් කිරීමට පෙර ප්‍රසම්පාදන විශේෂඥ සහ තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් ප්‍රමාණ පත්‍ර සමාලෝචනය සිදු කළ යුතුය.</p>

(ඇ) ව්‍යාපෘතියේ උපදේශන සේවා සඳහා වන කොන්ත්‍රාත්තුවේ විශේෂ කොන්දේසි 1.10 උප වගන්තියට අනුව, ආයතනික බදු (Corporate tax) සම්බන්ධයෙන්, දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ගෙවූ බවට සාක්ෂි ඉදිරිපත් කරන්නේ නම්, එම මුදල වෙන්කළ මුදල් (Provisional sum) අයිතමයක් හරහා ප්‍රතිපූරණය කරනු ලැබේ. උපදේශන සේවා ගිවිසුමට මෙවැනි අවාසිදායක කොන්දේසියක් ඇතුළත් කිරීම හේතුවෙන්, උපදේශකවරයා විසින් ඉල්ලා ඇති රු. මිලියන 36.56 ක් වූ ආයතනික බද්ද 2021 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වගකීමක් ලෙස පෙන්වා ඇති අතර එය ඉදිරියේදී රජයට දැරීමට සිදු විය හැකිය.

කොන්ත්‍රාත්කරුවන්ට වාසිදායක ප්‍රතිලාභ ලබාදීම අවම කිරීම සඳහා ලංසු ලේඛන නිකුත් කිරීමට පෙර ප්‍රසම්පාදන විශේෂඥ සහ තාක්ෂණික ඇගයීම් කමිටුව විසින් ප්‍රමාණ පත්‍ර සමාලෝචනය කිරීම සිදු කළ යුතුය.